

zijn inkomsten, beperken zijn bevoegdheden en kwetsen zijn waardigheid". Dit moest op een catastrofe uitlopen.

Een ander geschilpunt is dat hij zijn bezoldiging te laag acht. Hij heeft financiële moeilijkheden en als uit zijn in 1857 gesloten huwelijk zeven kinderen geboren zijn, gaat hij zwaar gebukt onder geldzorgen. Steeds dringender worden zijn brieven aan de kerkeraad om salarisverhoging. We citeren één van de vele brieven dien-aangaande van 24 oktober 1869 aan de Grote Kerkeraad:

„Ik herhaal bij dezen met verdubbelde bescheidenheid, maar ook met verdubbelden klem mijn verzoek:

Geef mij brood voor mij en mijn huisgezin!

... (anders) blijft mij slechts de treurige alternatieve:

of mij en mijn talrijk huisgezin de noodzakelijkste eerste levensbehoefte te moeten verzeggen of nog meer in geldschulden te moeten vervallen, die ik niet zal kunnen afdoen.

Geef mij en mijn huisgezin het karige brood!"

Welk een tegenstelling met de enthousiaste brief van 28-8-1849.⁷⁾

Tenslotte zijn er talrijke geschillen op rabbinaal gebied.⁸⁾ Parnassijns wensen vaak zijn decisies niet te volgen of zeggen dat niet te kunnen. Dit weegt bij hem het zwaarst. Zo schrijft hij bij zijn ontslagname, dat niet de slechte honorering oorzaak van zijn vertrek is, maar dat hij de rabbinale verantwoordelijkheid niet langer kan dragen. En verder schrijft hij 24 juli 1870: „Ik heb op 1 juli gedaan, wat ieder man van eer, ieder Jehoedie van nauwgezetheid, ieder Opperrabbijn van karakter zal en moet doen: liever zijn brood dan zijn ziel verliezen".

De verhouding tot Parnassijns is trouwens onmogelijk geworden. In een brief van 25 november 1870 noemt hij hun handelwijze „willekeurig, eigenmachtig, onjoods, ja, anti-joods. Daardoor wordt niet slechts de Opperrabbijn, maar vooral het Jodendom vernedrigd, gesmaad en verhoond".

Wat weten we van zijn werken in de gemeente?

Zijn belangstelling ging vooral uit naar het onderwijs van de jeugd. „De godsdienstschool moet naast het onderwijs oplettend en nauwgezet voor het *hart* van de leerling zorgen, dus bij het onderwijs behoort ook opvoeding, vorming, beschaving" (1869). Hij geeft thuis onderwijs aan de rijpere jeugd en richt in 1856 een vereniging op voor jonge mensen voor studie van religieus-filosofische geschriften (Jeschurun Hirsch 1856, pag. 407).